

механізм, який не має жодного відношення ані до правової природи, ані до юридичного статусу криптовалют. Криптографія досить давно почала використовуватися для шифрування інформації, і криптовалюти в цьому питанні лише побічний продукт. Та ж сама технологія блокчейн застосовується у багатьох інших сферах, наприклад, у державних реєстрах, приклад чого – Державний земельний кадастр України. Більше того, НБУ заявив про можливість емісії е-гривні, в основу якої буде покладена технологія блокчейн, причому цілком зрозуміло, що за термінологією обох вищеназваних законопроектів е-гривня не підпадатиме під ознаки криптовалюти, хоча б при її створенні і використовувалися криптографія та технологія блокчейн, оскільки однією з основних ознак криптовалют зразка Bitcoin є децентралізованість і відсутність єдиного емітента.

Список використаних джерел:

1. Карчева Г.Т. Віртуальні інноваційні валюти як валюти майбутнього / Г.Т. Карчева, С. М. Нікітчук. // Фінансовий простір. 2015. С. 24–30.
2. Вплив криптовалют на економіку. Pingblockchain.com Все про ринок криптовалют, біткойн, блокчейн, майнінг, торгівлю. URL: <https://pingblockchain.com/vpliv-kriptovaljut-na-ekonomiku/>
3. Melanie Swan. Blockchain: Blueprint for a New Economy. — 2015. — 152 p. — ISBN 978-1-4919-2047-3.
4. Проценко А. Т. Правове регулювання обігу електронних грошей в Україні : дис. ... канд. юрид. наук ; 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право ; Міжрегіональна акад. упр. персоналом. Київ, 2016. 202 с.
5. Про стимулювання ринку криптовалют та їх похідних в Україні : Проект Закону України від 10.10.2017 №7183-1. URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62710.
6. Про обіг криптовалют в Україні : Проект Закону України від 06.10.2017 № 7183. URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62684.
7. Маркс К. Капітал. М. : Изд-во полит. лит., 1969. 907 с.

Санакоев Дмитро Борисович,
кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри фінансово-
економічної безпеки ФЕПБ
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
підполковник поліції

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ ПРАЦІВНИКІВ ПІДРОЗДІЛІВ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ
«ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА»

2 вересня 2019 року Постановою Кабінету Міністрів України № 841

ліквідовано Департамент захисту економіки як міжрегіональний територіальний орган Національної поліції. 7 жовтня 2019 року Постановою Кабінету Міністрів України № 867 утворено міжрегіональний територіальний орган Національної поліції – Департамент стратегічних розслідувань, у структурі якого створено управління протидії організованим злочинним групам в органах державної влади, управління боротьби з організованими групами з ознаками корупції та управління протидії корупції.

Водночас, із метою розділення сервісної та правоохоронної функцій податкової служби, ліквідації податкової міліції, оптимізації структури та чисельності органів, що ведуть боротьбу зі злочинами у сфері фінансів, усунення дублювання їх функцій та створення Бюро фінансових розслідувань – центрального органу виконавчої влади, що утворюється Кабінетом Міністрів України та здійснює діяльність з метою запобігання, попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття кримінальних правопорушень, віднесених законом до його підслідності, до Верховної Ради України внесено проєкт Закону України від 30 серпня 2019 року № 1208 «Про Бюро фінансових розслідувань», поданий народним депутатом України Гетманцевим Д.О. На даний час проєкт підготовлено до другого читання.

За результатами опрацювання вказаного законопроекту, у т.ч. із урахуванням раніше наданих висновків Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України на проєкти Законів України «Про фінансову поліцію» (4228), «Про Національне бюро фінансової безпеки України» (№ 8157, № 8157-1, № 8157-2), нами надано окремі пропозиції щодо підготовки відповідних фахівців на базі університету з урахуванням напрямків діяльності Національної поліції України, а також висловлено окремі зауваження та пропозиції.

Зауваження і пропозиції до окремих статей законопроекту:

До ст. 4 проєкту

1) завдання БФР визначені надто загально і нечітко. Так, незрозуміло якому саме «публічному інтересу» у сфері фінансів має бути завдано шкоди, державному, суспільному чи територіальному (див. п. 1 ч. 1 цієї статті) (пропозиція... «публічному суспільному інтересу у сфері фінансів»);

До ст. 6 проєкту

2) передбачено занадто широкі повноваження БФР та його посадових осіб, які можуть створити суттєві ризики для ведення бізнесу в Україні.

Зокрема, БФР надається прямий доступ до всіх державних реєстрів, до автоматизованих інформаційних і довідкових систем, реєстрів та банків та запитування інформації від посадових осіб (див. ч. 3 цієї статті).

Крім того, у пункті 2 част. 6 цієї статті передбачені обов'язки Антимонопольного комітету України, Фонду державного майна України, органу державного фінансового контролю в Україні, а також інших державних органів, що здійснюють державний контроль за дотриманням фізичними та юридичними особами законодавства України, на підставі самого лише звернення БФР проводити, у межах своєї компетенції ревізії, перевірки та інші дії щодо контролю за дотриманням законодавства України

фізичними та юридичними особами. Водночас, надсилання відповідного звернення у тексті статті не пов'язано з фактом розслідування БФР певного кримінального провадження.

Відповідно до ч. 7 цієї статті, за обґрунтованим письмовим запитом Бюро фінансових розслідувань правоохоронні та державні органи, органи місцевого самоврядування зобов'язані у визначеному законодавством порядку безоплатно надавати інформацію та документи Бюро фінансових розслідувань, необхідну для виконання його завдань, у тому числі відомості про майно, доходи, видатки, фінансові зобов'язання осіб, які ними декларуються у встановленому законом порядку, відомості про використання коштів державного та місцевих бюджетів, розпорядження державним або комунальним майном.

Такі широкі повноваження БФР, за умови відсутності чітко врегульованої відповідальності працівників БФР у разі порушення ними обов'язків та протиправного використання інформації, що їм стала відома при виконанні завдань, можуть створити небезпеку зловживання працівниками БФР своїми повноваженнями, використання БФР як інструменту тиску на бізнес і призвести до тих негативних явищ, що уповільнюють темпи економічного зростання та загрожують національним інтересам у сфері економіки, на боротьбу з якими спрямований даний законопроект.

До ст. 16 проекту

1. Визначення термінів, що наводяться у ч. 2 цієї статті, було б логічніше включити до ст. 2 законопроекту, яка спеціально присвячена визначенню основних термінів Закону.

Крім того, поняття «вищої освіти» не узгоджується ні з визначенням цього терміну, наданого у п. 5 ч. 1 статті 1 базового Закону «Про вищу освіту», ні з Конвенцією про визнання кваліфікацій з вищої освіти в європейському регіоні від 11.04.1997 р.

2. Вбачаються дещо сумнівними вимоги до кандидатів на пост керівника БФР. Зокрема незрозуміло, якими обов'язками керівника БФР обумовлена вимога вільного володіння двома іноземними мовами, які є офіційними мовами Ради Європи (ч. 2 цієї статті).

Водночас, до кандидата на пост майбутнього керівника БФР встановлюються вимоги досвіду роботи на керівних посадах в органах влади, підприємствах, установах, організаціях, незалежно від форми власності, у тому числі за кордоном, або міжнародних організаціях (які можуть бути і непрофільними для даної посади) не менше ніж п'ять років (незалежно від спеціалізації, роду занять, кількості працюючих.) Вказані вимоги, на нашу думку, нееквівалентні характеру посади та роботи, яку має виконувати відповідна посадова особа.

У якості однієї з підстав припинення повноважень керівника БФР та його звільнення з посади передбачається зазначення в декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, завідомо неправдивих відомостей або умисне не зазначення

відомостей, передбачених законодавством щодо майна (активів), доходів, видатків та фінансових зобов'язань, розмір (вартість) яких перевищує 50 мінімальних заробітних плат (ч. 4 статті).

Однак, законодавством (стаття 172-6 Кодексу України про адміністративні правопорушення) адміністративна відповідальність за подання завідомо неправдивих відомостей активів особи настає у випадку, коли подані відомості відрізняються від достовірних на суму від 100 до 250 прожиткових мінімумів, встановлених для працездатної особи. На нашу думку, було б логічним ставити питання про звільнення відповідної особи з посади тоді, коли вчинене нею протиправне діяння є принаймні адміністративним правопорушенням.

Припис про звільнення керівника БФР за подання декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (ч. 4 статті) не узгоджується з вимогами Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі - КУпАП), де за такі дії передбачено накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. І лише у разі несвоєчасного подання декларації особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за такі ж порушення, може бути накладений штраф від ста до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією доходу чи винагороди та з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю строком на один рік (172-6 КУпАП).

До ст.20 проєкту

У п. 8 ч. 1 цієї статті йдеться про заборону призначення особи на посаду в БФР у разі виявлення в її декларації недостовірних відомостей щодо майна (активів), доходів, видатків та фінансових зобов'язань, розмір (вартість) яких перевищує 50 мінімальних заробітних плат.

Однак, на нашу думку, приховування доходів, наприклад, у 200000 грн. (при тому, що 50 мінімальних зарплат у 2019 р. становлять 208650 грн. (розмір мінімальної заробітної плати на 2019 рік – 4173 грн)) уже є досить серйозним порушенням для кандидата на посаду в БФР, де мають бути підвищені вимоги до доброчесності її працівників.

До ст. 22 проєкту

Вважаємо сумнівною доцільність проведення під час конкурсу «психологічного опитування із застосуванням поліграфа», оскільки таке опитування неможливо провести, ставлячи різним кандидатам тотожні запитання; якщо ж питання будуть різними, це створює можливість неоднакового підходу до кандидатів при опитуванні (зокрема, певні «незручні» питання можуть задаватись одним кандидатам і не задаватись іншим).

За результатами опрацювання проєкту закону, розуміючи зміни у підходах до кадрового добору до зазначеного у проєкті Бюро (конкурсний), а також його окремий статус, з урахуванням належності університету до закладів зі специфічними умовами навчання, наявності відповідного науково-педагогічного персоналу, а також враховуючи, що університет протягом

останніх трьох років є провідним і єдиним закладом вищої освіти, що забезпечує підготовку фахівців для підрозділів Департаменту захисту економіки Національної поліції України, має напрацьовані методики, навчально-методичну і матеріальну базу з підготовки здобувачів даного профілю, пропонуємо:

1) при формуванні Бюро фінансових розслідувань розглянути можливість поєднання на базі ДДУВС випускного іспиту для здобувачів факультету економіко-правої безпеки з конкурсним відбором до Бюро фінансових розслідувань (надалі – Бюро). З метою прозорого проведення даної процедури, пропонуємо залучити до конкурсної комісії фахівців кадрового забезпечення Бюро або інших структур, незалежних організацій, які будуть проводити добір;

2) розглянути можливість укладення договорів (угод) про підготовку фахівців (ст. 25 проєкту Закону) для підрозділу детективів, оперативних, оперативно-технічних підрозділів Бюро фінансових розслідувань (у т.ч. й слідчих та оперативних співробітників Державного бюро розслідувань, детективів Національного антикорупційного бюро України) за наявними в університеті спеціалізаціями, передусім економіко-правовою, слідчою та оперативно-розшуковою.

Потребує окремого опрацювання можливість здійснення підготовки фахівців для підрозділів Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України з урахуванням окреслених спеціалізацій та структурних змін у вказаному департаменті зі створенням вказаних управлінь з протидії організованим проявам економічної злочинності та корупції.

Запропонований підхід вважаємо найбільш оптимальним, оскільки забезпечує одразу декілька переваг: оптимізація організаційної структури кадрового добору; плановість формування кадрів та кадрового резерву для Бюро; економія бюджетних коштів; зниження корупційних ризиків; залучення до роботи в Бюро осіб, які мають якісну підготовку і репутаційну прозорість.

Окрім того, вдалий досвід впровадження на факультеті елементів дистанційного навчання та бінарної форми проведення занять із практичними працівниками, дає можливість і перспективи виходу на якісно новий рівень підготовки фахівців і забезпечення підвищення кваліфікації.